

Ψαλμ. ργ'. 4.

«Εἰς ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ θέλει ἐξαγοράσει αὐτὸν ἢ ὁ θεῖος αὐτοῦ ἢ ὁ υἱὸς τοῦ θείου αὐτοῦ θέλει ἐξαγοράσει αὐτὸν... ἢ, ἐὰν ἡυπόρησε, θέλει ἐξαγοράσει αὐτὸς ἑαυτὸν». — Λευϊτ. κε'. 48, 49.

«Ἐπωλήθητε διὰ μηδέν, καὶ θέλετε λύτρωθῇ ἄνευ ἀργυρίου». — Ἦσα. νβ'. 3. Παράβλ. Α'. Ηέιρ. α'. 18.

Καὶ ὁ Λυτρωτὴς θέλει ἐλθῇ εἰς Σιών. Ἦσ. νθ'. 20.

Ὁ σκοπὸς ἡμῶν παραθετόντων τὰ παραδείγματα ταῦτα, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ λέξις ἀπολύτρωσις δὲν ἔχει τὴν σημασίαν τῆς πληρωμῆς ἀντιλύτρου, εἶναι ὅπως προφυλάξωμεν τὸν ἀναγνώστην ἀπὸ τῶν ἀπαιτητῶν μεθόδων σοφιστικῶν τινων συγγραφέων καὶ διδασκάλων. Ἀρνούμενοι οὗτοι τὸ ἀντίλυτρον, αρνούμενοι ὅτι ὁ κόσμος ἡγοράσθη διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου ἡμῶν, εἶναι πρόθυμοι νὰ ἀναφέρωσι χωρία, εἰς τὰ ὁποῖα αἱ λέξεις λυτρῶ, λύτρωσις, κλπ., χρησιμοποιοῦνται ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀπελευθερῶ, ἀπελευθέρωσις καὶ ἐξάγουσιν ἐντεῦθεν τὸ συμπέρασμα ὅτι, ἀπελευθέρῶ εἶναι ἡ μόνη σημασία τοῦ ἀπολυτρῶ καὶ τοῦτο εἰς πᾶσαν περίπτωσιν ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ. Ἡ ἀσφαλεστέρα ὁθεν μέθοδος πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ τῆς τοιαύτης ἀπάτης εἶναι ἡ προσφυγὴ εἰς τὸ ἀρχέτυπον κείμενον πρὸς διευκρίνησιν τῆς λέξεως καὶ τῆς σημασίας αὐτῆς. Ἀπεδείξαμεν ἐν τοῖς ἀνωτέρω ὅτι εἰς πλείστας ὁσας περιπτώσεις τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διετύπωσε μέσῳ τῶν συγγραφέων τῆς Καινῆς Διαθήκης τὴν ἔννοιαν ἐξαγορᾶς τοῦ γένους ἡμῶν, καὶ πληρωμῆς πρὸς τοῦτο ἀντιτίμου, ἀντιστοιχοῦ ἀξίας, διὰ τῶν μᾶλλον ἐντονωτέρων ὄρων, ἐρμηνευτέων μόνον ἐξ ἀπόψεως τῆς ἐννοίας ἐμπορικῆς ληψοδοσίας ἢ τὴν ἀντικατάστασιν τῆς ἀξίας τῆς ἀγορᾶς διὰ τοῦ ἀγορασθέντος ἀντικειμένου. Ἀπεδείξαμεν ἐπίσης ὅτι εἰς ἄλλας περιπτώσεις, ἔνθα ἡ χρησιμοποιουμένη λέξις συμαίνει ἀπλῶς ἀπελευθέρωσιν, οὐδὲν ὑπάρχει τὸ ἐρχόμενον εἰς σύγκρουσιν ἢ ἀντίφασιν πρὸς τὸ νόημα ὅτι τοιαύτη ἀπελευθέρωσις θέλει ἐξασφαλισθῇ ὡς ἀποτελέσμα τοῦ ἀντιλύτρου τῆς πληρωθείσης ἀντιστοιχοῦ ἀξίας, ἀλλ' ὅτι ἡ ὅλη ἐν γένει σειρὰ τοῦ λόγου ἐν τῷ κειμένῳ πραγματεύεται περὶ τῆς ἀπελευθερώσεως

ταύτης ὡς οὕτω κτηθείσης.

Ἄλλ' ἐνῷ αἱ Γραφαὶ ἐκφέρουσι τόσον ρητῶς καὶ σοφῶς τὴν διαβεβαίωσίν των ὅτι ὁ Λυτρωτὴς ἡμῶν ἠγόρασε τὸν κόμον διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ζωῆς, διὰ «τοῦ ἰδίου αὐτοῦ πολυτίμου αἵματος», τοῦτο γίνεται ἀπλῶς ὅπως παρασχεθῇ εἰς τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, «πλήρης πληροφορία πίστεως», γνωρίζουσαι εἰς αὐτοὺς ὅτι ἡ ἄφεσις τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου δὲν εἶναι παραβίασις τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἱκανοποιήσις ταύτης διὰ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ. Αἱ Γραφαὶ διαβεβαιοῦσιν ἡμᾶς ἐπίσης περὶ τοῦ ἀναλλοιώτου τοῦ θείου νόμου, ὅστις δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀπαιτηθῇ, ἀλλ' ἐπρομήθευσεν πρὸς τοῦτο ἀπολύτρωσιν ἐπὶ τόσῃ μεγάλῃ δαπάνῃ. Ἡ διαβεβαίωσις δ' αὕτη, ὅτι ἡ ἀγάπη καὶ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ λειτουργοῦσιν ἐν πλήρει συμφωνίᾳ, παρέχει ἡμῖν πεποίθησιν ὅτι ἡ αὐταὶ ἀρχαὶ θέλουσιν ἐξακολουθήσει διέπουναι καὶ κυβερνᾶσαι τὸ σύμπαν αἰωνίως — βεβαιοῦσιν ἡμᾶς ὅτι ἡ «ὁργή», ἡ «ἀρά» θέλει ἀρθῇ ἀπὸ πάντων ὅσον ἔρχονται εἰς ἁρμονίαν πρὸς τὸν Θεὸν διὰ Ἰησοῦ τοῦ Μεσίτου, καὶ ὅτι πάντες ὅσοι δὲν ἐπωφελοῦνται τῆς χάριτος ταύτης θέλουσι καταποθῇ ὑπὸ τοῦ Δευτέρου Θανάτου — διότι «ἡ ὁργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτῶν». — Πράξ. γ'. 23, Ἰωάν. γ'. 36, Ἀποκλ. κβ'. 3.

Καθ' ὅσον ὁμως ἀφορᾷ ἡμᾶς τοὺς οὕτω λελυτρωμένους, ἀδιάφορον τὸ πῶς ἡ ἀγάπη καὶ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ ἔχουσι διευθετήσῃ τὸ ζήτημα τῆς ἡμετέρας συγχωρήσεως, διότι εἰς πάντα τοιοῦτον ἡ συγχώρησις εἶναι δῶρον, ἀποκτώμενον ἀπλῶς διὰ τῆς ἀποδοχῆς αὐτοῦ ὡς τοιούτου. Ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ ἀγοράσωμεν, οὐδὲ δυνάμεθα νὰ ἀποζημιώσωμεν τὸν Θεὸν διὰ τὸ «δῶρον» τοῦτο. Εὐγείρεται ὁθεν τὸ ζήτημα, ἐὰν ἡ συγχώρησις εἶναι δῶρον, «χάρισμα» εἰς ἡμᾶς, πρὸς τὶ ἡμεῖς νὰ λαμβάνωμεν τὸν κόπον νὰ ἐρευνῶμεν, ἢ διὰ τὶ ὁ Κύριος νὰ ἀκριβολογῇ ὅπως ἀποκαλύψῃ εἰς ἡμᾶς τὸ γεγονός, ὅτι τὸ χάρισμα τοῦτο ἐξεσφαλίσθη ἡμῖν ἐπὶ δαπάνῃ, ἐπὶ πληρωμῇ ἀντιτίμου διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ καὶ διατὶ νὰ δεικνύουσιν ἡμῖν αἱ Γραφαὶ ἐν τόσῃ λεπτομερείᾳ ὅτι ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ ἦτο ἀκριβῶς ἡ ἀξία, τὸ ἀντίτιμον, ἀπέναντι

τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ; Ἀπαντῶμεν ὅτι ὁ Θεὸς ἐξηγεῖ ἡμῖν οὕτω τὰς λεπτομερείας τῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ, πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως κατανοήσωμεν αὐτὸν καὶ τοὺς νόμους αὐτοῦ καλλίτερον, ὥς ἐπίσης τὴν ἐνέργειαν καὶ τὸ ὁμοβάθμιον αὐτῶν. Ἐξηγεῖ δ' ἡμῖν ἐν τόσῃ λεπτομερείᾳ ὅπως ἐνοήσωμεν ὅτι δὲν ἀκυροῖ οὐδὲ τίθησι κατὰ μέρος τὴν κατὰ τῆς ἁμαρτίας ἀπόφασίν του, — ὅτι δὲν ἀνακηρύττει τὴν ἁμαρτίαν θεμιτὴν, ἐπιτρεπομένην, συγγνωστέαν. Θέλει νὰ κατανοήσωμεν ὅτι ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ εἶναι ἀπόλυτος, καὶ ὅτι οὐδεμία ἀντίφασις, οὐδὲν τὸ ἀσυμβίβαστον ὑπάρχει ἐν τῇ διακηρύξει ὅτι ἡ ἀγάπη αὐτοῦ ἡδύνατο νὰ ἐπικρατήσῃ, ὑπερισχύσῃ καὶ ἀνατρέψῃ τὴν ἀπόφασιν τῆς δικαιοσύνης ὅτι ἡ μόνη ὁδὸς δι' ἧς ἡ δικαία αὐτὴ ἀπόφασις κατὰ τῆς ἁμαρτίας καὶ τῶν ἁμαρτωλῶν ἡδύνατο νὰ τεθῇ κατὰ μέρος ἢν διὰ τῆς ἱκανοποιήσεως τῶν ἀπαιτήσεων τῆς δικαιοσύνης δι-
ἀντιτιμου — «ἀντιλύτρου». Ὁ ἄνθρωπος εἶχεν ἁμαρτή-
 σει, ὁ ἄνθρωπος εἶχε καταδικασθῇ εἰς θάνατον, ὁ ἄνθρω-
 πος ἀπέθανεν. Οὐδεμία, ἐπομένως, ἐλπίς ἡδύνατο νὰ ὑπάρχῃ διὰ τὸν ἄνθρωπον, εἰμὴ καθ' ὅσον ἡ ἀγάπη καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ θὰ ἡδύναντο νὰ προμηθεύωσιν ἀντικαταστάτην τινὰ ὑπὲρ τοῦ προπάτορος Ἀδάμ. Ὁ ἀντικαταστάτης δὲ, ὥς εἶδομεν, ἔδει νὰ εἶναι τῆς αὐτῆς φύσεως ὥς ὁ Ἀδάμ, φύσεως ἀν-
 θρωπίνης — ὁ ἀντικαταστάτης ἀνάγκη νὰ ἦτο ἐξίσου ἐλεύθε-
 ρος, ἀπηλλαγμένος ἁμαρτίας, ἀπηλλαγμένος τῆς ἀρᾶς ἀπηλ-
 λαγμένος τῆς ὀργῆς. Ὁμοίως ἅγιος, ὁμοίως ἄκακος, ὁμοίως κεχωρισμένος τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ τῆς ἁμαρτίας, καὶ ὁμοίως ἐπιδεδοκιμασμένος παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὥς ἦτο ὁ Ἀδάμ πρὸς τῆς παραβάσεως.

Εἶδομεν δὲ ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς ἐγένετο σὰρξ — (οὐχὶ σὰρξ ἁμαρτωλή) ἀλλ' ὅσιος, ἄκακος κεχωρισμένος τῶν ἁμαρτωλῶν. * Εἶδομεν ἐπίσης ὅτι ὁ ἄνθρωπος Χρι-
 στὸς Ἰησοῦς ἦν τέλειος ἄνθρωπος, τὸ ἀντί-
 στοιχον τοῦ πρώτου Ἀδάμ, καὶ οὕτω βλέπομεν ὅτι ἦν κατὰ πάντα ἕτοιμος καὶ ἀρμόδιος νὰ χρησιμεύσῃ ὥς Λυτρωτὴς

* Ὁ α Σελίδα 126.

ἡμῶν, τὸ ἀντίλυτρον ἡμῶν, νὰ δώσῃ τὴν ζωὴν καὶ πάντα τὰ ἀνθρώπινα αὐτοῦ δικαιώματα ὑπὲρ τῆς ἑξαγορᾶς, τῆς ἀπολυτρώσεως τοῦ Ἀδάμ καὶ ὅλου τοῦ γένους τοῦ Ἀδάμ, τὸ ὁποῖον ἀπώλεσε τὴν ζωὴν καὶ πάντα τὰ ἀνθρώπινα αὐτοῦ δικαιώματα ἐν αὐτῷ. Εἶδομεν ἐπίσης ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν, «ὁ ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς», ἀφιέρωσεν ἐθυσίασε, παρεχώρησεν ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου πᾶν ὃ, τι εἶχε Τοῦτο δὲ Αὐτὸς ἐξέθεσε σαφῶς ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου διδασκαλίᾳ του. Ἐν αὐτῇ παρωμοίασεν Ἐαυτὸν ὡς ἄνθρωπον εὐρόντια θησαυρὸν κεκρυμμένον ἐν ἀγρῷ, καὶ ὅστις μετέβη καὶ ἐπώλησε «πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ» καὶ ἡγόρασε τὸν ἀγρόν. (Ματθ. ιγ'. 44). Ὁ ἀγρὸς ἐκπροσωπεῖ τὸν κόσμον τῆς ἀνθρωπότητος, ὡς ἐπίσης αὐτὴν ταύτην τὴν γῆν (Ἐφεσ. α'. 14). Ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὁ Κύριος ἡμῶν διεῖδε θησαυρὸν—διεῖδε προφητικῶς τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ αὐτοῦ ἔργου, τὴν ἀπελευθέρωσιν πολλῶν ἐκ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν πλήρη ἐλευθερίαν τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ (τὴν Ἐκκλησίαν κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα, καὶ τοὺς ἀξίους ἐκ τοῦ κόσμου κατὰ τὸν μέλλοντα αἰῶνα). Ἐξ ἀπόψεως δὲ τοῦ τοιοῦτου θησαυροῦ ἦτο ὅτι ἡγόρασε τὸν ἀγρόν. Ὁμιλῶν ὁ Προφήτης περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τοῦ ἀντιλύτρου καὶ τοῦ ἔργου τῆς ἀπολυτρώσεως, ὡς τοῦτο μέλλει νὰ παρασταθῇ πλήρες καὶ τέλειον κατὰ τὸ τέλος τοῦ Χιλιετοῦς Αἰῶνος, ὁμιλῶν περὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, λέγει, «Θέλει ἰδεῖ τοὺς καρποὺς τοῦ πόνου τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ θέλει χορτασθῇ» (Ἡσα. νγ'. 11). Ὁ Κύριος δ' ἡμῶν εὐηρεστήθη τελείως νὰ δώσῃ τὴν ζωὴν αὐτοῦ, καὶ πᾶν ὃ, τι εἶχε τότε, ὅπως ἑξαγοράσῃ τὸν κόσμον.

ΟΠΟΙΟΝ ΑΝΤΙΛΥΤΡΟΝ ΕΠΛΗΡΩΘΗ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ;

Ὁ, τι ὁ Κύριος ἡμῶν ἔπραξε δι' ἡμᾶς, ὃ, τι ἀντίτιμον ἐπλήρωσεν ὑπὲρ ἡμῶν, ὃ, τι παρεχώρησεν ἢ κατέθηκεν ἐν τῷ θανάτῳ, ἀφοῦ ὁ θάνατος αὐτοῦ ἦν ἡ ἀντίστοιχος ἀξία, «τὸ ὑπὲρ πάντων ἀντίλυτρον», τοῦτο δέον ν' ἀντιστοιχῇ ἢ ἀνταποκρίνηται ἐπακριβῶς πρὸς ὃ, τι ἦν ἡ ποινὴ τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Κύριος ἡμῶν δὲν μετέβη εἰς αἰωνίους βασάνους, ἐπομένως ἔχομεν τὴν ἀδιαφιλονείκητον ταύτην μαρτυρίαν ὅτι αἰώνιοι βάσανοι δὲν εἶναι ὁ μισθὸς τῆς ἁμαρτίας, ὁ ὁρισθεὶς ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Δικαστοῦ, ἀλλ' ἀπλῶς πλάνη ὑπείσαχθεῖσα εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ἐχθροῦ, καὶ παρ' ἐκείνων οὕς αὐτὸς ἀπεπλάνησεν. Ὅσον δὲ βέβαιον τυγχάνει ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν ἔπαθεν ἀντὶ τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἀνθρώπου, ὡς ἀντικαταστάτης αὐτοῦ, καὶ ὑπέστη τελείως τὸ ἀντίποινον, τὸ ὁποῖον ἄλλως ὁ ἄνθρωπος ἦν ὑπόχρεως νὰ ὑποστῇ, τόσον βεβαία καὶ θετικὴ ἀπόδειξις εἶναι τοῦτο ὅτι οὐδεμία παρομοία τιμωρία οἶα ἡ τῶν αἰωνίων βασάνων ἠπειλήθη ποτέ, ἢ ἐπεβλήθη, ἢ ἐσκοπεῖτο νὰ ἐπιβληθῇ διὰ τῆς κατὰ δίκης. Ὅσοι δὲ γνωρίζουσι τὴν μαρτυρίαν τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἀναγνωρίζουσιν ὅτι ἡ διακήρυξις ταύτης εἶναι ὅτι «ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν,» ὅτι «ἀπέθανεν ὁ δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ Θεῷ», ὅτι «αὐτὸς ἱλασμός * ἐστὶ [ἱκανοποιήσις] περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, [τῶν ἁμαρτιῶν τῆς Ἐκκλησίας], οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου», ὅτι «ὁ Κύριος ἔθεσεν ἐπ' αὐτὸν τὴν ἀνομίαν πάντων ἡμῶν, καὶ διὰ τῶν πληγῶν αὐτοῦ [τῶν ὅσων αὐτὸς ὑπέστη ἀνθ' ἡμῶν—τῆς μέχρι θανάτου αὐταπαρνήσεως αὐτοῦ] ἡμεῖς ἰάθημεν». Ὅποια ἁρμονία καὶ ἀλληλουχία παρατηρεῖται εἰς τὴν ἀπὸ Γραφικῆς ἀπόψεως ἐξέτασιν τῶν ζητημάτων αὐτῶν ὅποσον δὲ τελείως ἀσυνάρτητοί εἰσιν αἱ ἀντιγραφικαὶ πλάναι τοῦ Διαβόλου, αἱ διὰ τῶν παραδόσεων μεταδοθεῖσαι ἡμῖν καὶ καταστᾶσαι οὕτω τόσον δημοφιλεῖς! — Α'. Κορθ. ιε'. 3: Α'. Πέτρ. γ'. 18, Α'. Ἰωάν. β'. 2, Ἡσα. νγ'. 5, 6.

* Αἱ λέξεις **ἱλασμός** καὶ **ἱλαστήριον** ἀντιπροσωπεύουσιν ἐκάστη διάφορον ἔννοιαν, καθ' ὅσον ὁ μὲν **ἱλασμός** (Α'. Ἰωάν. β'. 2, δ'. 10) σημαίνει τὸ γεγονός, τὸ ἀποτέλεσμα, τὴν ἐξιλέωσιν ἢ ἐξευμένισιν. Τὸ δὲ **ἱλαστήριον** (Ρωμ. γ'. 25) σημαίνει ὁ μέρος τῆς ἐξιλεώσεως ἱκανοποιήσεως ἢ ἐξευμένισεως. Τὸ «ἱλαστήριον» ἢ κάλυμμα τῆς Κιβωτοῦ τῆς Διαθήκης ἦν τὸ **μέρος** ἐνθα ἐτελεῖτο ἡ ἐξιλέωσις ἀλλ' ὁ Ἱερεὺς, ραντίζων τὸ αἷμα τοῦ ἐξιλασμοῦ, τὸ αἷμα τῆς περὶ ἁμαρτίας προσφορᾶς ἐπὶ τοῦ **ἱλαστηρίου**, ἐπετελεῖ **ἱλασμόν**, τοῦτέστιν, ἔκαμεν ἐξιλέωσιν ἢ ἱκανοποίησιν διὰ τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ.

«Ὁ μισθὸς τῆς ἁμαρτίας θάνατος», «Ἡ ψυχὴ ἡ ἁμαρτήσασα αὐτὴ θέλει ἀποθάνει», λέγουσιν αἱ Γραφαὶ (Ρωμ. στ'. 23, Ἰεζηλ. ιη'. 4) Ἀκολουθῶς δὲ δεικνύουσιν ἡμῖν τίνι τρόπῳ ὁ μισθὸς οὗτος ἐπληρώθη τελείως ὑπὲρ ἡμῶν, διὰ τῆς διακηρύξεως «Ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ, τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς Γραφάς», καὶ ἀνέστη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν. (Α'. Κορθ. ιε'. 3. Ρωμ. δ'. 25) Ὁ θάνατος αὐτοῦ ἦν τὸ ἀντίλυτρον, ἀλλ' ἡ πληρωμὴ τοῦ ἀντιλύτρου, τοῦ ἀντιτίμου, δὲν παρέσχεν ἡμῖν δικαίωσιν. Πρῶτον, ὁ Κύριος ἡμῶν ἔδει νὰ προσαγάγῃ τὸ τοιοῦτον ἀντίλυτρον ἐνώπιον τοῦ Πατρὸς ὑπὲρ ἡμῶν τοῦτο δὲ καὶ ἔπραξεν ὁπόταν «Ἀνέβῃ εἰς ὕψος», ὅπως ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν. Ἐκεῖ δὲ καὶ τότε κατέστησεν ἐφαρμόσιμον καὶ ἀποτελεσματικὴν ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ἀξίαν τῆς ἀπολυτρωτικῆς αὐτοῦ θυσίας. Ἀκολουθῶς ἐπέρχεται ἡ δικαίωσις ὡς ἀποτέλεσμα, (1) τῆς ἀπολυτρωτικῆς θυσίας, καὶ (2) τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῆς ἐπὶ πάντων ἀνθρώπων, ὅσοι ἤθελον πιστεύσει καὶ ὑπακούσει εἰς αὐτόν. Οὕτω δὲ ἡ τε ἀνάστασις καὶ ἀνάληψις τοῦ Ἀντρωτοῦ ἡμῶν ἦσαν ἀναγκαῖα ἐπακόλουθα ὅπως καταστήσωσι τὴν θυσίαν τοῦ θανάτου αὐτοῦ λυσιτελῆ.

«Χωρὶς αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις» (Ἑβρ. θ'. 22). Καθ' ὅλην τὴν οἰκονομίαν τοῦ νόμου ὁ Θεὸς κατέδειξεν ἐμφατικῶς τὸν χαρακτῆρα αὐτόν τοῦ σχεδίου καὶ τῶν διατάξεων αὐτοῦ, ἀπαιτῶν τὸ αἷμα τῶν ταύρων καὶ τράγων οὐχὶ ὅτι τὸ αἷμα τούτων ἠδύνατο ποτε νὰ ἀφαιρέσῃ ἁμαρτίας, ἀλλ' ὅπως, εἰς τὸν ὠρισμένον αὐτοῦ καιρόν, αἱ διατάξεις αὗται ἀναγνωρισθῶσιν ὡς τύποι ἢ εἰκόνες καλλιτέρων θυσιῶν, διὰ τῶν ὁποίων ἐξαλείφονται καὶ διαγράφονται αἱ ἁμαρτίας. Ἡ φράσις «αἱματεκχυσία» σημαίνει ἀπλῶς θάνατον, παράδοσιν ζωῆς ἐν τούτοις αὕτη ὑπεμφαίνει θυσιαστικὸν θάνατον, καὶ οὐχὶ ὅ,τι συνήθως λέγουσι φυσικὸν θάνατον, — καίτοι, κυρίως εἰπεῖν, οὐδεὶς θάνατος εἶναι φυσικὸς κατὰ φυσικὸν νόμον ὁ ἄνθρωπος ἦν προωρισμένος νὰ ζῇ : ὁ θάνατος εἶναι παραβίασις ἢ καταπάτησις τοῦ νόμου τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου, ἀπορρέων ἐκ τῆς παραβάσεως, καὶ τῆς συνοδευούσης ταύτην «ἀρᾶς» ἢ καταδίκης.

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν Δικαιοσύνην, οἱ Ἰουδαῖοι ἠδύναντο νὰ θανατώσωσι τὸν Κύριον ἡμῶν καθ' οἷονδῆποτε ἄλλον τρόπον ὁ δὲ σκοπὸς τῶν ἀπαιτήσεων τῆς Δικαιοσύνης ἠθέλην ἐξί- σου ἐκπληρωθῇ ἢ ἱκανοποιηθῇ. Ὅ,τι πρωτίστως ἦν ἐπάναγ- κες ἦν ἡ παραχώρησις τῆς ἀθώας αὐτοῦ ψυχῆς, τῆς ὀνιότητος αὐτοῦ, ὡς ἀντισταθμίσματος ἢ ἀνταλλάγματος δι' ἔνοχον ψυχὴν ἢ ὀνιότητα, τὸ δικαίωμα τῆς ὑπάρξεως τῆς ὁποίας ἀπωλέσθη διὰ τῆς παραβάσεως. Οὐδ' ἦν ὅλως ἐπάναγκες, ἐξ ἀπόψεως τοῦ ἀντιλύτρου, ὅπως τὸ πρόσωπον τοῦ Κυρίου ἡμῶν τραυ- ματισθῇ, καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ χυθῇ κατὰ γράμμα ἐπὶ τοῦ ἐδά- φους. Ἡ διὰ τὴν ἁμαρτίαν ποινὴ ἦν **θάνατος**, ἡ παῦσις τῆς ὑπάρξεως διὰ τὸ τοῦτο ἐπετελέσθη ὁ σκοπὸς τῆς ποινῆς ἐξεπληρώθη. Ἡ ἀνάγκη τῆς σταυρώσεως καὶ ἡ λογχευθεῖσα πλευρὰ ἀπέβλεπον ἄλλους λόγους.

Τὸ αἷμα ρέον ἐπὶ τῆς γῆς, παρὰ τοὺς πόδας τοῦ βωμοῦ τῆς θυσίας παρίστα διὸ οὐχὶ μόνον τὸ ἀνθρώπινον γένος ἐξηγοράσθη, ἀλλ' οὐ καὶ ἡ γῆ αὕτη περιλαμβάνετο ἐν τῇ ἐξαγορᾷ, καὶ τὸ αἷμα ἐρραντίζετο ἐπ' αὐτῆς. Τὸ ὄνειδος καὶ ἡ αἰσχύνη τῆς δημοσίας σταυρώσεως αὐτοῦ ὡς κακούργου, ἦν ἀναγκαία, διότι ὁ Οὐράνιος ἡμῶν Πατὴρ εἶχεν ἀποφασί- σει ὅπως ἡ δοκιμασία τῆς ὑποταγῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐκτα- θῇ εἰς τὸ ἔπακρον διότι δὲν ἐδοκιμάσθη μόνον ὅπως φανῇ- ἐὰν ἠθέλε προθυμηθῇ νὰ **γείνη ἄνθρωπος**, ἀλλ' ἐπὶ πλέον, ἐὰν ἠθέλε προθυμηθῇ νὰ **ἀποθάνῃ** ὡς **ἀπολυ- τρωτικὸν ἀντίτιμον** ἢ ἀντικαταστάτης τοῦ ἀνθρώπου, καὶ προσέει, ἐὰν θὰ συγκατετίθετο ἢ οὐ νὰ πάθῃ καὶ ὑπο- στή τὸ ἄκρον ἄωτον τῶν ὀνειδισμῶν, καὶ ἀποδειχθῇ οὕτω μέχρι καὶ τοῦ ἐλαχίστου βαθμοῦ διὸ ἦν ἄξιος τῆς μεγίστης ἐξυψώσεως ἐκ μέρους τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ.

Ὑπὸ τοιοῦτον δὲ ἀκριβῶς φῶς ὁ Απόστολος παρουσιάζει ἡμῖν τὸ ζήτημα διότι, ἀφοῦ λέγει ἡμῖν τίνι τρόπῳ ὁ Κύ- ριος ἡμῶν ἀφῆκε τὴν οὐράνιον αὐτοῦ δόξαν ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ ἐγένετο ἄνθρωπος, ἐπάγεται, «**Καὶ σχήματι δὲ εὗρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν, γενόμενος ὑπήκος μέχρι θά- νάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ** Διὰ καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπε- ρύψωσε καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα [τίτλον τιμὴν, μεγαλεῖον]

τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα » — ἐξαιρέσει τοῦ ὀνόματος ἢ τίτλου τοῦ Πατρός. — Φιλιπ. β'. 8, 9. Παράβαλλε μὲ Α'. Κορθ. ιε'. 27.

Πᾶσα ἐν ταῖς Γραφαῖς ἀναγραφὴ περὶ δικαιοῦδεως ἡμῶν διὰ πίστεως — **ὅτι δὴλ.** δικαιούμεθα διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ, κλπ., εἶναι καὶ μία ἐπιβεβαιωτικὴ τῶν προεκτεθέντων μαρτυρία « ὅτι ὁ Θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν », ἀλλὰ λογιζόμενος ταῦτα εἰς Ἐκεῖνον « ὅστις ἀπέθανεν ὑπὲρ ἡμῶν καὶ ἀνέστη ». (Β'. Κορθ. ε'. 19, 21, Α'. Θεσσαλ. δ'. 14, ε'. 10). Τὴν ἐνοχλήν τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἐβάστασεν ὁ Λυτρωτής, ὅστις ἐπλήρωσε τελείως τὸ διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἀντίτιμον, ἵνα πάντες οἱ ζητοῦντες τὴν δικαιοσύνην γίνωνται δεκτοὶ ὡς δίκαιοι, δυνάμει τῆς ἀξιομισθίας τῆς θυσίας αὐτοῦ (Ρωμ. ε'. 17 — 19). Τὸ γεγονὸς δὲ ὅτι **δικαιούμεθα**, γινόμεθα δίκαιοι, ἀποδεικνύει ὅτι εἴμεθα πρότερον ἄδικοι, ἐλλειπεῖς ἄνθρωποι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Τὸ δὲ γεγονὸς ὅτι οἱ ἄνθρωποι δὲν ἠδύναντο νὰ δικαιώσωσιν ἑαυτοὺς δ' ἔργων ἀπεδείχθη ἐκ τῆς περιπτώσεως τοῦ Ἰσραὴλ ὑπὸ τὴν Διαθήκην τοῦ Νόμου, ὅθεν καταφαίνεται ὅτι τὸ κακὸν τοῦτο, ὅπερ ὀνομάζαμεν ἁμαρτίαν, ἐνέκειτο εἰς τὴν φύσιν αὐτὴν τῶν ἀνθρώπων τὸ γεγονὸς δὲ τοῦτο κατέστησεν ἐπάναγκες τὸ νὰ λυτρωθῶμεν καὶ δικαιωθῶμεν διὰ τῆς ἀξμμισθίας καὶ θυσίας ἄλλου τινὸς — ἀμώμου καὶ ἀμιάντου τινὸς Λυτρωτοῦ.

Δικαιωθέντες σημαίνει καταστάντες δίκαιοι ἀλλ' ἡμεῖς δὲν γινόμεθα καὶ **πράγματι** δίκαιοι καὶ τέλειοι, ἡμεῖς **λογιζόμεθα** ἀπλῶς δίκαιοι ἢ τέλειοι διὰ τῆς πίστεως ἡμῶν εἰς τὴν δικαιοσύνην τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν παρ' ἡμῶν ἀποδοχὴν ταύτης, ὡς καὶ τῆς θυσίας αὐτοῦ ὑπὲρ ἡμῶν. Ἀπανταχοῦ τῶν Γραφῶν ἡ δύναμις αὕτη τῆς δικαιοῦδεως ἐκ μέρους τοῦ Λυτρωτοῦ ἡμῶν ἀποδίδεται εἰς τὴν ὑπὲρ ἡμῶν θυσίαν αὐτοῦ. Ὅτι τὰ ἴδια ἡμῶν ἔργα δὲν ἠδύναντο νὰ δικαιώσωσιν ἡμᾶς, ἢ καταστήσωσιν ἡμᾶς εὐπροσδέκτους παρὰ τῷ Θεῷ, ὅρα Γαλάτ. β'. 16, Ρωμ. γ'. 27, 28. Ὅτι ὁ Νόμος δὲν ἠδύνατο νὰ δικαιώσῃ τοὺς ὑπ' αὐτὸν, ὅρα Γαλάτ. ε'. 4, Ρωμ. γ'. 20. Ὅτι μόνη ἡ πίστις εἰς τὸ τετε-

λεσμένον ἔργον τοῦ Χριστοῦ δικαιοῖ, ὅρα Γαλάτ. β'. 17, γ'. 13, 14, Ρωμ. δ'. 24, 25, κλπ.

Πλεῖστα ὅσα Γραφικὰ χωρία ὁμιλοῦσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥτιον εὐκρινῶς περὶ ἡμῶν ὡς πλυθέντων ἢ καθαρισθέντων ἢ ἑξαγνισθέντων ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. Πάντα δὲ τὰ τοιαῦτα χωρία συνηγοροῦσιν ὑπὲρ τοῦ ἀντιλύτρου διότι ἐν τῷ εἰρμῷ τοῦ λόγου, μεθ' οὗ ταῦτα συνέχονται, ρητιῶς διακηρύττεται ὅτι ἡ καθαριτήριος δύναμις εἶναι «τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ», ἡ ἀξιομισθία τῆς θυσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν. — Ὅρα Α'. Ἰωάν. α'. 7, Ἀποκλ. α'. 5, Α'. Κορθ. σί'. 11, Β'. Πέτρ. β'. 22, Τίτος γ'. 5. Ἐβρ. θ'. 14, Α'. Πέτρ. α'. 19.

Ἡ Δικαίωσις παρίσταται συμβολικῶς ὡς ἔνδυμα, ἡ ἱμάτιον δικαιοσύνης, λινὸν καθαρὸν καὶ λευκόν δι' οὗ ὁ Κύριος καλύπτει τὰ ἐλαττώματα καὶ ἐλλείψεις πάντων ὧν ἀποδέχεται διὰ πίστεως εἰς τὸ πολῦτιμον αὐτοῦ αἷμα. Πᾶσαι δὲ αἱ ἐκ μέρους ἡμῶν προσπάθειαι, κεχωρισμένως ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης τοῦ Χριστοῦ, παρίστανται κατὰ τὸν αὐτὸν συμβολικὸν τρόπον ὡς «ρυπαρὰ ἱμάτια», τῆς ἰδίας ἡμῶν δικαιοσύνης. (Ἦσα. ξδ'. 6). Εἶναι ἀληθές ὅτι Γραφικὰ τινα χωρία ἀναφέρουσι περὶ προσπαθειῶν ἡμῶν πρὸς τὸ ἐργάζεσθαι δικαιοσύνην, δι' ὑποταγῆς εἰς τὰς θείας ἐντολάς, ὡς περὶ ἔργου καθαρισμοῦ, διεξαγομένου καθ' ὅλον τὸ Χριστιανικὸν ἡμῶν στάδιον, ὡς ὁ Ἀπόστολος ἐκφράζεται περὶ τοῦ τοιοῦτου ἔργου, «Λελουσμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ,» καὶ περὶ τοῦ καθαρισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας «διὰ τοῦ λουτροῦ τοῦ ὕδατος ἐν Ῥήματι». Ταῦτα δὲ πάντα παριστῶσιν λίαν προσηκόντως τὸν καθαρισμὸν τῶν καρδιῶν ἡμῶν, τὸν «ἀπόθεσιν τοῦ ρύπου τῆς σαρκός»: τὰ δὲ Γραφικὰ ταῦτα χωρία λίαν δικαίως θεωροῦνται ὡς ἀναφερόμενα εἰς τὸ καθημερινὸν ἔργον τῆς ζωῆς. Πάντες ὁμως οἱ καθαρισμοὶ οὗτοι τῶν σκέψεων, λόγων καὶ πράξεων, — πᾶσαι αἱ προσπάθειαι αὗται ὅπως φέρωμεν τὰ θνητὰ ἡμῶν σώματα εἰς ὅσον τὸ δυνατόν στενοτέραν συμμόρφωσιν πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ, στηρίζονται ἐπὶ τῆς παρ' ἡμῶν προηγουμένης ἀποδοχῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς δικαιώσεως ἡμῶν διὰ πίστεως ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ. Τὸ νόημα δὲ τῆς τῶν Γραφῶν

διδασκαλίας εἶναι ὅτι ἀπὸ τοῦ χρόνου ὁπότε ἐδέχθημεν τὸν Χριστόν, πάντα τὰ ἐλαττώματα καὶ αἱ ἐλλείψεις ἡμῶν καλύπτονται ἀπ' ἐνώπιον Κυρίου διὰ τῆς ἀξιομισθίας τῆς ἀπολυτρωτικῆς θυσίας, τῆς διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ Πατρός προμηθευθείσης, ἀποκτωμένης δὲ καὶ ἰδιοποιουμένης παρ' ἡμῶν διὰ πίστεως. Ἀφοῦ δὲ μόνον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶναι τέλειον δύναται νὰ εἶναι εὐπρόσδεκτον παρὰ τῷ Θεῷ, καὶ ἀφοῦ ἡμεῖς μεθ' ὅλας ἡμῶν τὰς προσπαθείας καὶ πλύσεις παραμένομεν εἰσέτι ἀτελεῖς, εἶναι κατάδηλον ὅτι ἡ ἀποδοχὴ ἡμῶν παρὰ τοῦ Πατρός γίνεται διὰ τῆς ἐπικαλύψεως ἡμῶν μὲ τὸ ἔνδυμα τῆς δικαιοσύνης τοῦ Χριστοῦ, τῆς τελειότητος αὐτοῦ καταλογιζομένης ἢ ἐφαρμοζομένης ἢ ἀποδιδομένης εἰς ἡμᾶς. Τοιούτοιτρόπως δὲ πρῶτον «γενόμεθα δεκτοὶ ἐν τῷ Ἑγαπημένῳ» (Ἐφεσ. α'. 6) ἀκολούθως δὲ ἐκδηλοῦμεν τὴν εἰς τὴν δικαιοσύνην ἀφοσίωσιν ἡμῶν, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ἡμῶν νὰ εὐαρεστήσωμεν εἰς τὸν Κύριον διὰ προσπαθειῶν πρὸς ἁγιασμόν.

Πόσον συχνὰ αἱ Γραφαὶ ἀναφέρουσι περὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν ὡς τοῦ «Ἀμνοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ αἵροντος τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου!» (Ἰωάν. α'. 29). Πᾶσαι αἱ θυσίαι τοῦ Νόμου, ὅλον τὸ ἐπὶ τῶν Ἰουδαϊκῶν θυσιαστηρίων χυνόμενον τότε αἷμα, προετύπουν καὶ προεδείκνυν τὴν μεγάλην αὐτὴν ὑπὲρ ἁμαρτίας θυσίαν, τὴν σφαγεῖσαν ὑπὲρ ἡμῶν διότι ὡς ὁ Ἀπόστολος βεβαιοῖ ἡμᾶς, τὸ αἷμα τῶν ταύρων καὶ τράγων οὐδέποτε ἠδύνατο ν' ἀφαιρέσῃ ἁμαρτίαν — τὸ ὁποῖον ἔργον μόνον ἡ ἀντιτυπικὴ θυσία ἠδύνατο νὰ ἐπιτελέσῃ, μόνον «τὸ πολύτιμον αἷμα». Ἐπὶ τοῦ ζητήματος δὲ τούτου τῆς περὶ ἁμαρτιῶν θυσίας, ὡς τοῦτο ἐκτίθεται ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ, ἴδε Ἐβρ. θ'. 12, ι'. 10, Ἐφεσ. ε'. 2, Α'. Κορθ. ε'. 7, Α'. Πέτρ. β'. 22, 24, Β'. Κορθ. ε'. 21.

Ὅτι δὲ ἡ θυσία αὕτη ἦν ὑπὲρ ἡμῶν, τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὑπὲρ πάσης τῆς ἀνθρωπότητος, ἐκτίθεται ἐπίσης σαφῶς ἐν ἐν ταῖς Γραφαῖς: «Ἐγεύσατο θανάτου, διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ πάντος [ἀνθρώπου]», ὁ δίκαιος ὑπὲρ τῶν ἀδίκων ἵνα φέρῃ ἡμᾶς εἰς τὸν Θεόν, ὅπως διανοίξῃ εἰς ἡμᾶς καὶ διὰ πᾶσαν τὴν ἀνθρωπότητα ὁδὸν ἐπιστροφῆς καὶ συνδιαλλαγῆς καὶ ὑπάρξεως ἡμῶν ἐν ἁρμονίᾳ μετὰ τοῦ Οὐρανίου ἡμῶν

Πατρός, καὶ οὕτω διανοίξῃ ἡμῖν ἐμμέσως τὴν ὁδὸν πρὸς ἐπα-
νοδον εἰς τὴν αἰωνίαν ζωὴν, τὴν εὐνοίαν ἢ εὐλογίαν ἢ τὸ δῶ-
ρον τοῦ Πατρός πρὸς πάντα τοὺς ὄντας ἀληθῶς τέκνα αὐ-
τοῦ. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος δὲ τούτου ὄρα τὸ ἐξῆς χωρία: Α'.
Θεσσαλ. ε'. 10, Ρωμ. ε'. 8, Α. Κορθ. ιε'. 3, Β'. Κορθ. ε'.
14, 15, Ἰωάν. ι'. 15, ια'. 50—52, Α. Πέτρ. β'. 24.
γ'. 18.

Ὅτι δὲ ὁ θάνατος τοῦ ἀνθρώπου Χριστοῦ Ἰησοῦ, τὸ
«αἷμα» αὐτοῦ, ἦν ὃ,τι ἐξησφάλισε τὴν ἀπὸ τοῦ θανάτου καὶ
τῆς ἁμαρτίας ἀπελευθέρωσιν ἡμῶν, ἡ ἀλήθεια αὕτη ἐκτίθεται
ἐν ταῖς Γραφαῖς κατὰ τὸν μᾶλλον ἀναντιρρητον τρόπον, καὶ
δύναται μόνον ν' ἀμφισβητηθῇ καὶ ἀποκρουσθῇ εἴτε διὰ τῆς
ἀρνήσεως τῆς θεοπνευστίας τῶν Γραφῶν, εἴτε διὰ τῆς
«διαστροφῆς τῶν Γραφῶν», ἢ διὰ τῆς «δολώσεως τοῦ Λόγου
τοῦ Θεοῦ». Ὅρα Α. Πέτρ. α'. 2, Πράξ. δ'. 12, κ'. 28,
Ἀποκλ. ε'. 9, α'. 5, Ρωμ. ε'. 9, Ἐβρ. ιγ'. 12.

«ΤΙΜΗΣ ΗΓΟΡΑΣΘΗΤΕ»

ΥΠΟ ΤΙΝΟΣ; ΕΚ ΤΙΝΟΣ; ΔΙΑΤΙ; ΠΡΟΣ ΤΙΝΑ
ΣΚΟΠΟΝ;

«Τιμῆς ἡγοράσθητε μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων». —
Α. Κορθ. ζ'. 23.

«Ἡγόρασας ἡμᾶς τῷ Θεῷ ἐν τῷ αἵματί σου». — Ἀ-
ποκλ. ε'. 9.

«Ἔσονται ἐν ἡμῖν ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξου-
σιν αἵρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἡγοράσαντα αὐτοὺς δε-
σπότην ἀρνούμενοι». — Β'. Πέτρ. β'. 1.

Αἱ μαρτυρίαν τῶν Γραφῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος ὅτι ὁ ἄν-
θρωπος ἐξηγοράσθη εἰσὶ λίαν ρηταὶ καὶ σαφεῖς ὥς δὲ ἥδη
παρειτηρήσαμεν, πάντα τὰ τὸ γεγονὸς τοῦτο ἀναφέροντα χω-
ρία διακηρύττουν τοῦτο σαφῶς διὰ τῆς λέξεως ἡγοράζω,
ἣτις σημαίνει ἀποκτῶ τι δημοσίως διὰ πληρωμῆς ἀντιτίμου.
Προβάλλεται ὁθεν φυσικῶς τὸ ζήτημα, (1) Ὑπὸ τίνος ἡγορά-
σθη ὁ ἄνθρωπος; (2) Ἐκ τίνος ἡγοράσθη ὁ ἄνθρωπος;
(3) Διατί ἡγοράσθη ὁ ἄνθρωπος; Τὰ ζητήματα ὁθεν ταῦτα

θὰ ἐξετάσωμεν ἐν τῇ οἰκείᾳ ἐκάστου τάξει.

(1) Τὰ παρατεθέντα ἤδη χωρία σαφῶς καὶ ἀναντιρρήτως βεβαιοῦσιν ὅτι οὐχὶ μόνον τὸ ἀνθρώπινον γένος ἐξηγοράσθη, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἦν ὁ ἐξαγοραστής πρὸς τοῦτοις δὲ τὰ Γραφικὰ ταῦτα χωρία καὶ ἄλλα βεβαιοῦσιν ἡμᾶς λίαν εὐκρινῶς ὅτι ἡ τιμὴ τῆς ἐξαγορᾶς ἦν τὸ πολὺτιμον αἷμα τοῦ Χριστοῦ — ἡ θυσία τῆς ἰδίας αὐτοῦ ζωῆς, ὁ θάνατος τοῦ ἀνθρώπου Χριστοῦ Ἰησοῦ, ὅστις ἔδωκεν ἑαυτὸν ἀντίλυτρον [ἀντίτιμον] ὑπὲρ πάντων Κρίνοντες ὁθεν τὸ ζήτημα τοῦτο ὡς ἀναμφισβήτητως ἤδη ἀποδεδειγμένον προβαίνομεν εἰς τὸν δεύτερον.

(2) Ἐκ τίνος ἐξηγοράσθη ὁ ἄνθρωπος. Οἱ ἐχθροὶ τῆς ἀληθείας ἐρωτῶσιν ἐμπαικτικῶς μήπως ὁ Κύριος ἐξηγόρασεν ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ Διαβόλου καὶ διατείνονται ὅτι οὐδεὶς ἄλλος ὑπῆρχεν εἰς τὸν ὁποῖον ἡδύνατο νὰ πληρωθῇ τὸ ἀντίτιμον: διότι, συμφώνως πρὸς τὸν ψευδῆ συλλογισμόν τῶν ἀπαρνουμένων τὸ ἀντίλυτρον, ὁ Θεὸς δὲν ἡδύνατο ν' ἀποτελέσῃ μέρος εἰς τοιαύτην τινὰ διαπραγμάτευσιν. Οὗτοι ἀξιοῦσιν ὅτι ὁ Θεὸς ἀείποτε ἐνεδιαφέρετο διὰ τὴν μετὰ τοῦ ἀνθρώπου ἐπικοινωνίαν, καθ' ὅλας δὲ τὰς ἐποχὰς ἔπραξε πᾶν ὅτι ἦν δυνατὸν ὅπως ἐπιτελέσῃ τὴν πρὸς Αὐτὸν συνδιαλλαγὴν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὴν θεραπείαν καὶ ἀνόρθωσιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. Ἀξιοῦσι λοιπὸν ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἡδύνατο ν' ἀπαιτήσῃ ἀντίλυτρον πρὶν ἐπιτρέψῃ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τούτων. Εἰς ταῦτα ἀπαντῶμεν ὅτι αἱ τοιαῦται θεωρίαι εἰσὶν ἐντελῶς ἀντίθετοι πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῶν Γραφῶν, αἱ ὁποῖαι, ἐνῶς ἀφ' ἑνὸς ἐκθέτουσιν ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἀγάπη, καὶ ὅτι αἰσθάνεται συμπάθειαν πρὸς τὸν ἁμαρτωλόν, διακηρύττουσιν ἐπίσης ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι δίκαιος, καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος, καταδικασθεὶς δικαίως, δὲν δύναται νὰ ἀπαλλαγῇ τῆς καταδίκῃς ἐκείνης δικαίως, καθ' οἷονδῆποτε ἄλλον τρόπον, εἰμὴ διὰ τῆς πληρωμῆς ἀντιλύτρου δι' ἑαυτὸν.

Καίτοι δὲ αἱ Γραφαὶ διακηρύττουσιν ὅτι ὁ Διάβολος ταυτίζεται πρὸς τὴν ἐπιβολὴν τῆς ποινῆς, τὸν θάνατον, λέγουσαι. «Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδιά κεκοινώνηκεν αἵματος καὶ σαρκός,

[ἀνθρωπίνης φύσεως], καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτέστι τὸν διάβολον», καὶ ἀλλαχοῦ πάλιν ὁμιλοῦσι περὶ τοῦ Διαβόλου ὡς ὄντος «τοῦ ἄρχοντος τοῦ κόσμου τούτου», οὐχὶ ἦτιον ὁμῶς, οὐδαμοῦ ὑπαινίσσονται ὅτι ὁ διάβολος κέκτηται δικαίωμα τι νὰ ἄρχῃ αὐταρχικῶς ἐπὶ τοῦ κόσμου. (Ἐβρ. β'. 14, Ἰωάν. ιδ'. 30). Τοῦναντίον, αἱ Γραφαὶ διακηρύττουν περὶ τοῦ διαβόλου ὡς ὄντος ἄρπαγος, σφετεριστοῦ, δοσις, ἐκμεταλλευόμενος τὴν πεπτωκυῖαν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου, ἐτύφλωσεν αὐτοῦ τὴν διάνοιαν, ἀναφορικῶς πρὸς τὸν Θεόν, καὶ, ἐξαπατήσας τὸν ἄνθρωπον, ἡχματώτισεν αὐτὸν, διὰ τῆς ἀγνοίας, τῶν προλήψεων δεισδιαμονιῶν καὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀδυναμίας. Ἡ συνταύτισις τοῦ Διαβόλου πρὸς τὴν ἁμαρτίαν εἶνε ὅ, τι ἀποτελεῖ τὸ κράτος αὐτοῦ, τὸ κράτος τοῦ θανάτου. Ἐὰν μὴ ὑπῆρχεν ἡ ἁμαρτία ὁ Σατανᾶς οὐδεμίαν θὰ ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς ἀνθρωπότητος. Συνεπεία δὲ τῆς ἐκουσίας διαπράξεως τῆς ἁμαρτίας συνέβη ὥστε ὁ ἄνθρωπος ἀπερρίφθῃ τῆς θείας εὐνοίας καὶ χάριτος ἀκολούθως δὲ, ὅποτε δὲν ἠθέλησε νὰ ἔχῃ ἐπίγνωσιν Θεοῦ, παρέδωκεν αὐτὸν ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, κλπ. (Ρωμ. α'. 28). Ἡ ὑπεριάτη λοιπὸν ἐξουσία ἦν ὁ Σατανᾶς ἠδύνατο ν' ἀξιοῖ ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἡθέλεν εἰσθαι ἡ ξουσία ἐνὸς σφετεριστοῦ, καὶ ἡ ἀδυναμέα τῶν ἰδίων αὐτοῦ αἰχμαλώτων.

Πρὸς τούτοις, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξηγγέλθη ἡ θανατικὴ καταδίκη, «Βεβαίως θέλεις ἀποθάνει,» ὁ Σατανᾶς, καὶ πᾶς οἰοσδήποτε ἄλλος παράγων τοῦ κακοῦ, εἶναι ἀνεκτὸς ὅπως συντελῇ εἰς τὴν πραγμάτωσιν τοῦ θείου αὐτοῦ διατάγματος. Τοιοῦτοτρόπως δὲ κάμει πολλάκις ὁ Θεὸς ὥστε ὁ θυμὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πολλάκις ὁ θυμὸς τῶν πονηρῶν πνευμάτων, νὰ ἐξυπηρετῇ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν θαυμασίων αὐτοῦ σχεδίων, καὶ, ἀκουσίως αὐτῶν, ν' ἀποβαίῃ πρὸς ἔπαινον αὐτοῦ (Ψαλμ. οστ'. 10). Ἀλλ' ὁ Θεὸς οὐδέποτε ἀνεγνώρισε τὸν Σατατᾶν ὡς ἰδιοκτῆτην τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Τὸ γένος ἡμῶν ἦν δημιουργημα τοῦ Θεοῦ, καὶ πᾶν ὅτι εἶχεν ὥφειλεν αὐτὸ εἰς αὐτὸν ἀλλ' ἐπειδὴ παρέλειπε ν' ἀναγνώρισῃ αὐτὸν καὶ ὑποτάσσεται εἰς αὐτὸν, ὑπήχθη ὑπὸ τὴν καταδίκην, τὴν ἀράν, τοῦ

θείου νόμου, ὡς ἀνάξιος ζωῆς, ἔνθα καὶ παραμένει ἔκτοτε.

Ἦτο λοιπὸν ἡ θεία δικαιοσύνη ἣτις ἐπάταξε τοὺς πρῶτους ἡμῶν γεννήτορας διὰ τῆς ἀρᾶς τοῦ θανάτου, καὶ ὑπὸ τὴν καταδίκην τῆς θείας Δικαιοσύνης παραμένει εἰσέτι νεκρὸν τὸ ἀνθρώπινον γένος. Οὐδε δύναται δὲ νὰ ὑπάρξῃ ἐλπίς ζωῆς δι' οἷονδῆποτε, εἰμὴ μόνον διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἡ θεία Δικαιοσύνη ἦν ὁ Δικαστής, ἡ καταδικαστικὴ τοῦ ὁποίου ἀπόφασις ἀπεστέρησε τὸν ἄνθρωπον τῆς ζωῆς, ἔπεται ὅτι εἰς τὴν θείαν Δικαιοσύνην δέον κατ' ἀνάγκην νὰ πληρωθῇ τὸ ἀντίλυτρον, ὅπως ἐξασφαλισθῇ ἡ ἀπελευθέρωσις τοῦ ἐνόχου Ἀδάμ, καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ καταδικασθέντος γένους.

Ἡ ἐξουσία τοῦ Διάβολου, καίτοι ἐκουσίως παρ' αὐτοῦ ἐνεργουμένη, δὲν ἤθελεν ἐξασκεῖσθαι, ἐὰν μὴ ἐπιτρεπετο ὑπὸ τοῦ Μεγάλου καὶ Ὑπεριάτου Κριτοῦ, τοῦ Ἰεχωβά. Ὁ Ἰεχωβά δὲ δὲν ἤθελεν ἐπιτρεπεῖ τὴν μεγάλην αὐτὴν συμφορὰν τοῦ θανάτου νὰ ἐπιβληθῇ ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, μέσῳ τοῦ Σατανᾶ ἢ ἄλλως πως, εἰμὴ ὡς δικαίαν μόνον ποινὴν διὰ τὴν ἁμαρτίαν, — τὴν ποινὴν τοῦ ἀθετηθέντος νόμου Αὐτοῦ. Ἡ ἐξουσία τοῦ Σατανᾶ, ὁμοίως πρὸς τὴν ἐξουσίαν τοῦ δημίου, εἶναι μία ἐπιτετραμμένη «ἐξουσία ἢ κράτος θανάτου». Ὁ δῆμιος δὲν εἶναι εἰμὴ ἀπλοῦς τις ὑπηρέτης τοῦ νόμου, ὅπως ἐκτελῇ τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιβαλλομένας ποινὰς ὁ δὲ Σατανᾶς ὡς ὑπηρέτης τοῦ ὑπὸ τοῦ Ὑπεριάτου Κριτοῦ τοῦ σύμπαντος θεσπισθέντος νόμου, εἶναι ἀνεκτὸς καὶ χρησιμοποιεῖται πρὸς καιρὸν ὡς ὁ ἐκτελεστής τῆς ὑπὸ τοῦ Κριτοῦ ἀπαγγελθείσης καταδικῆς: «Ὁ μισθὸς τῆς ἁμαρτίας θάνατος», «θνήσκων θέλεις ἀπαθάνει».

Ἐὰν τὸ λύτρον ἢ πρόστιμον καταδικου τινὸς ἐπρόκειτο νὰ πληρωθῇ, τοῦτο δὲν θὰ προσεφέρετο εἰς τὸν δεσμοφύλακα ἢ τὸν δῆμιον, ἀλλ' εἰς τὸ Δικαστήριον, τοῦ ὁποίου ἡ καταδικαστικὴ ἀπόφασις ἀπαιτεῖ τὸ τοιοῦτον. Οὕτως ἐπίσης τὸ διὰ τὴν ἁμαρτίαν ἀντίλυτρον δὲν ἦτο δυνατόν νὰ πληρωθῇ εἰς τὸν Σατανᾶν (καίτοι οὗτος χρησιμεύει μέχρι τινὸς ὡς ὁ ἐκτελεστής τῆς ποινῆς), ἀλλὰ δέον νὰ πληρωθῇ εἰς τὴν ἐξουσίαν, ἣτις κατέδικασε τὴν ἁμαρτίαν, ἣτις καθώρισε τὴν ποινὴν καὶ διέταξε

τὴν θανατικὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐνόχου.

Καὶ ἁκολουθίαν ἡ ἀπάντησις τοῦ ὁρθοῦ λόγου λέγει ἡμῖν ὅτι τὸ διὰ τὴν ἁμαρτίαν τοῦ ἀνθρώπου **ἀντίλυτρον** ἔδει νὰ πληρωθῇ εἰς «τὸν Θεὸν τὸν Κριτὴν πάντων». Ἦδη ἄς ἐξετάσωμεν, Τὶ διδάσκουσιν αἱ Γραφαὶ περὶ τῆς θυσίας τοῦ Χριστοῦ, περὶ τῆς ὁποίας ἔκαμε προσφορᾶς; Διδάσκουσιν αὗται ὅτι ἡ θυσία αὕτη προσεφέρθη εἰς τὸν Σαναῶν, ἢ εἰς τὸν Ἰεχωβά Θεόν; Ἀπαντῶμεν ὅτι εἰς πάντας τοὺς τύπους τῆς Ἰουδαϊκῆς οἰκονομίας, οἵτινες προετύπουν τὴν καλλιτέραν ταύτην θυσίαν, ἥτις αἶρει τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, αἱ προσφερόμεναι θυσίαι προσεφέροντο εἰς τὸν Θεόν, διὰ χειρὸς τοῦ Ἱερέως, ὅστις ἦν τύπος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. — Ὅρα Λευϊτ. δ'. 3, 4, 24, 27, 31, 34, 35, ε'. 11, 12, θ'. 2, 6, 7. Ἐξοδ. λ'. 10, Β'. Χρον. κθ'. 7—11, 20—24.

Ταῦτα πάντα ἀπαντῶσιν ἐμφατικῶς εἰς τὸ προκείμενον ἡμῖν ζήτημα, καὶ οὐδεμίαν περαιτέρω μαρτυρίαν χρειαζόμεθα ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Ἀλλ' ἂν παρίσταται ἀνάγκη ἐπὶ πλεόν ἁμέσου ἐπὶ τοῦ ζητήματος μαρτυρίας, ταύτην δύναται τις νὰ εὔρῃ εἰς τοὺς λόγους τοῦ Ἀποστόλου, **δηλ.** «Εἰ γὰρ τὸ αἷμα τράγων καὶ ταύρων..... ἀγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα, πόσω μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὅς, διὰ πνεύματος αἰωνίου, ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἁμωμον τῷ Θεῷ..... Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐστίν». — Ἐβρ. θ'. 13—15, 26. ζ'. 27, ι'. 4—10, 12, 20, Ἐφεσ. ε'. 2, Τίτος β'. 14, Γαλάτ. α'. 4, β'. 20, Α. Ἰωάν. γ'. 16. Ἰωάν. α'. 29, Α. Πέτρ. α'. 19, Α. Κορθ. ι'. 20, Ρωμ. ιβ'. 1.

Τοιοῦτοτρόπως ὁθεν βεβαιούμεθα καὶ ἔχομεν πρὸς τῆς διανοίας ἡμῶν τὸ ἀπὸ Γραφικῆς ἀπόψεως ὁρθὸν τῆς προτάσεως ταύτης, ὅτι ὁ Θεὸς ἀπῆτει καὶ ἀπεδέχθη τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ ὡς ἀπολυτρωτικὴν ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου θυσίαν.

(3) Διατί ἐξηγοράσθη ὁ ἄνθρωπος;

Διότι ἐν ἡμῖν, ὡς πεπτωκότων καὶ ἀτελῶν πλασμάτων, τὰ θεῖα προσόντα τῆς δικαιοσύνης, σοφίας, ἀγάπης καὶ δυνάμεως εἰσὶ λίαν ἀτελεῖ, τινὲς εὐρίσκουσι τὸ ζήτημα μᾶλλον δύσκολον, παρ' ὅτι τοῦτο παρίσταται εἰς ἄλλους, ὅπως ἀντιληφθῶσι τὴν

ἐν αὐτῷ ἐνυπάρχουσιν λογικότητα καὶ ὁρθότητα τῆς θείας μεθόδου, ἀπαιτησάσης ἀντίλυτρον καὶ δεχθείσης αὐτό. Ὅσοι λοιπόν, δὲν δύνανται νὰ κρίνωσιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἱκανοποιητικῶς δι' ἑαυτοὺς ἀπὸ λογικῆς ἀπόψεως, οἱ τοιοῦτοι θὰ πράξωσι καλῶς, καὶ ὀφείλουσι μάλιστα, ν' ἀναγνωρίσωσι καὶ ἀποδεχθῶσι τὴν μαρτυρίαν τοῦ θείου Λόγου, ἀνεξαρτήτως τῆς ἐαυτῶν ἱκανότητος ὅπως κατανοήσωσι τὸ **διατί** καὶ **πρὸς τί** τοῦ ζητήματος. Αὕτη εἶναι ἡ ἀσφαλὴς καὶ προσήκουσα πορεία. Οὐχ' ἥτιον ὁμως, ἅς παραθέσωμεν ἐνταῦθα νύξεις τινάς, αἵτινες δυνατόν νὰ βοηθήσωσί τινας ὅπως κατανοήσωσι τὸ ζήτημα. Εἰς ἡμᾶς, ὡς ἀτελῆ καὶ πεπιτωκότα πλάσματα, τὰ διάφορα ταῦτα προσόντα, τῆς σοφίας, ἀγάπης, δικαιοσύνης καὶ δυνάμεως, εὐρίσκονται διαρκῶς εἰς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥτιον ἀνταγωνισμόν κατ' ἀλλήλων δὲν ἔχει ὁμως οὕτω ὅσον ἀφορᾷ τὸν Οὐράνιον ἡμῶν Πατέρα: Εἰς Αὐτὸν ἐκάστη τῶν ἰδιοτήτων ἢ προσόντων αὐτῶν εἶναι τελεία, καὶ ἐν τελείᾳ πρὸς τὰς λοιπὰς συμφωνία. Οὐδεμία ὑφίσταται μεταξὺ αὐτῶν σύγκρουσις ἢ διαμάχη. Ἡ σοφία πρώτη ἐπεσκόπησε τὸ ἔδαφος καὶ κατέστρωσε τὸ ἄριστον σχέδιον διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου, μὲ τὴν πλήρη συγκατάθεσιν τῆς θείας δικαιοσύνης, ἀγάπης καὶ δυνάμεως. Ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς σοφίας, ὁ ἄνθρωπος ἐτέθη πάραυτα ὑπὸ νόμον, ἢ ποινὴ τοῦ ὁποίου ἦν ἡ ἀπώλεια τῆς ὑπάρξεώς του, καὶ ὅλη ἡ σειρὰ τῶν συμφορῶν, αἵτινες συνοδεύουσι τὸν θάνατον. Ἡ σοφία προεγνώριζε τὴν πτώσιν τοῦ ἀνθρώπου συνεπείᾳ ἐλλείψεως πείρας, ἀλλὰ διαγράψασα τὴν πορείαν τῆς θείας προνοίας καὶ τῶν θείων ἐνεργειῶν, ὡς αὗται ἐκτίθενται ἐν ταῖς Γραφαῖς, ἦν δεδικαιολογημένη, συνεπείᾳ τῶν εὐεργετικῶν μαθημάτων κλπ. ἅτινα ἤθελον προκύψει διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐκ τῆς τοιαύτης διατάξεως τῶν πραγμάτων.

Ἀμα ὡς ὁ ἄνθρωπος παρεβίασε τὸν θεῖον Νόμον, ἢ Δικαιοσύνην προέβη εἰς τὸ μέσον, καταγγέλλουσα αὐτὸν ὡς ἀποσιάτην, ὅστις εἶχον ὑπαχθῆ ὑπὸ τὴν καταδίκην τοῦ θανάτου, καὶ ἐξεδίωξεν αὐτὸν ἐκ τῆς Ἑδέμ, τῆς πηγῆς τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαιούντων, ἅτινα εἶχον προηγουμένως διευθετηθῆ ἐν αὐτῇ ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὸν

Σατανᾶν, ὅπως κολαφίζεται διὰ δυσμενῶν περιστάσεων, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως ἡ πλήρης ποινὴ τοῦ ἀπειρηθέντος νόμου — «θνήσκων θέλεις ἀπαθάνει» — ἐπιβληθῇ ἐπ' αὐτοῦ. Ἀλλὰ, καθ' ὃν χρόνον τὸ συστατικὸν τοῦτο τοῦ θείου χαρακτῆρος (ἡ Δικαιοσύνη) ἐπολιτεύετο οὕτω ἀπέναντι τοῦ ἀνθρώπου, τὸ συστατικὸν τῆς ἀγάπης δὲν ἔμενεν ἀδιάφορον, ἦν ὁμως ἀνίσχυρον διὰ δύο τινὸς λόγους: Πρῶτον, δὲν ἠδύνατο ν' ἀντιπράξῃ πρὸς τὴν δικαιοσύνην, δὲν ἠδύνατο νὰ παρεμποδίσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς καταδικαστικῆς αποφάσεως, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς δυνάμεως τῆς Δικαιοσύνης, διότι αὕτη εἶναι αὕτη ἡ βᾶσις τῆς θείας διακυβερνήσεως· δεύτερον, ἡ Ἀγάπη δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπέμβῃ κατὰ τὸν χρόνον αὐτὸν καὶ ἐλευθερώσῃ τὸν ἄνθρωπον, πληρῶνουςα τὸ ἀντίλυτρον τῆς ὑπὲρ ἁμαρτίας θυσίας, διότι τὸ τοιοῦτον ἤθελεν εἶσθαι εἰς ἀντιθεσιν πρὸς τὸ ἥδη ὑπὸ τῆς σοφίας διαγραφὴν πρόγραμμα. Τοιοῦτοιτρόπως, λοιπόν, ἡ τεθεῖα Ἀγάπη καὶ ἡ θεία Δύναμις ἐκωλύοντο ἐπὶ τινα καιρὸν ἀδυνατοῦσαι νὰ ἐλευθερώωσι τὸ ἀνθρώπινον γένος, καὶ ἠναγκασμέναι νὰ συγκατανεύωσιν εἰς τὴν Δικαιοσύνην ἣ τὸ δίκαιον τῆς θανατικῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐκτελέσεως, καὶ εἰς τὴν Σοφίαν, ἣτις ἐπέτρεψε τὸ τοιοῦτον νὰ ἐξακολουθῇ ἐπὶ ἑξ' χιλιάδας ἔτη στεναγμῶν καὶ θλίψεων — ἔτη θανάτου. Συμφώνως λοιπόν πρὸς τοῦτο, ἡ Ἀγάπη δὲν ἐκινήθη πρὸς ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἀνθρώπου, εἰμὴ ὅπως ἐνθαρρύνῃ καὶ διδάξῃ αὐτὸν δι' ὑποσχέσεων καὶ τυπικῶν θυσιῶν, προδιατυπουῶν τὴν μέθοδον, διὰ τῆς ὁποίας ἡ Ἀγάπη, τέλος, εἰς τὸν παρὰ τῆς Σοφίας ὡοισμένον καιρὸν, ἤθελεν ἐπιτελέσῃ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἀνθρώπου. Οὕτω δὲ ἡ Ἀγάπη ἀνέμενε μεθ' ὑπομονῆς τὴν αἰσίαν σιγμὴν, καθ' ἣν, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς Σοφίας, θὰ ἠδύνατο νὰ δράσῃ καὶ καλέσῃ συνάμα βραδύτερον πρὸς βοήθειαν αὐτῆς τὴν θείαν Δύναμιν.

Ἡ σιγμὴ ἐκείνη ὅπως ἡ Ἀγάπη δράσῃ ἐπὶ τέλους ἦλθεν εἰς ὅ,τι αἱ Γραφαὶ ὀρίζουσι «τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου» (Γαλάτ. δ'. 4) «κατὰ [τὸν ὠρισμένον] καιρὸν» (Ρωμ. ε'. 6), ὁπότε ὁ Θεὸς ἐξαπέστειλε τὸν Υἱὸν Αὐτοῦ ὡς «τὸν ἄνθρω-

πον Χριστὸν Ἰησοῦν», ὅπως «χάριτι [διὰ τῆς εὐνοίας καὶ τοῦ ἐλέους τοῦ] Θεοῦ γεύσεται θανάτου ὑπὲρ παντός [ἀνθρώπου]» (Α'. Τιμόθ. β'. 5. Ἑβρ. β'. 9). Μέχρι τότε ἡ θεία Ἀγάπη δὲν εἶχεν φανερωθῇ πρὸς τὸ ἀνθρωπίνον, γένος, καίτοι καθ' ὅλον τὸ μεταξὺ διάστημα ὑφίστατο, «Ἐν τούτῳ ΕΦΑΝΕΡΩΘΗ ἡ Ἀγάπη τοῦ Θεοῦ» «ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν». — Α. Ἰωάν. δ'. 9. Ρωμ. ε'. 8.

Ἐκδηλοῦσα ἑαυτὴν συμφώνως πρὸς τὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκπληροῦσα τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ νόμου, ἡ θεία ἀγάπη δὲν συνεκρούσθη πρὸς τὴν θείαν δικαιοσύνην. Ἡ μέθοδος τῆς Ἀγάπης δὲν συνίστατο εἰς ἀπόπειραν ὅπως ἀνατρέψῃ καὶ καταπολεμήσῃ τὴν καταδικαστικὴν ἀπόφασιν, οὐδὲ ὅπως ἀναμιχθῇ καὶ ἀναφορικῶς πρὸς τὴν πλήρη αὐτῆς ἐκτέλεσιν, ἀλλ' ὅπως προμηθεύσῃ ἀντικαταστάτην, ἀντίλυτρον διὰ τὸν ἄνθρωπον. Ἀναλαβοῦσα ἐφ' ἑαυτῆς ἀντὶ τοῦ ἀνθρώπου τὴν εἰς αὐτὸν ὑπὸ τῆς Δικαιοσύνης ἐπιβληθεῖσαν ποινὴν, ἡ Ἀγάπη ἔφερεν ἀπελευθέρωσιν εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀπὸ τῆς Ἀδαμιαίας ἀρᾶς (τοῦ θανάτου) τὴν ὁποίαν ἡ θεία Δικαιοσύνη εἶχεν ἐπιβάλλει. Οὗτος ἦν ὁ θρίαμβος τῆς θείας Ἀγάπης, οὐχ' ἦτιον ἢ ὁ θρίαμβος τῆς θείας Δικαιοσύνης. Ἡ Ἀγάπη ἐθριάμβευσε προσενεγκοῦσα τὴν ἀπολυτρωτικὴν θυσίαν, τὸν Ἰησοῦν, εἰς τὴν Δικαιοσύνην, ἧς ἐστὶ τὸ συστατικὸν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἧς ἐπιβάλλει καὶ ἐκτελεῖ τὰ δίκαια Αὐτοῦ διατάγματα καὶ τὰς ποινὰς αὐτῶν.

Οὐδε συνεπληρώθη εἰσέτι ὁ θρίαμβος τῆς Ἀγάπης. Αὕτη προσέφερε τὸ ἀντίλυτρον, ἀλλ' ὁ σκοπὸς αὐτῆς εἶναι ὅπως ἐπιτελέσῃ περισσότερον τούτου νὰ ἐπιτύχῃ **δnl**. ἀποκατάστασιν ὑπὲρ παντός τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τοῦ ἐπιθυμοῦντος, μετὰ τὴν ὁποίαν ἔσχε πεῖραν, νὰ ἐπιστρέψῃ ἐν ὑποταγῇ καὶ ὑπακοῇ εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸν δίκαιον αὐτοῦ Νόμον. Ἀλλ' ὅπως ἡ ἀγάπη ἀνέμενεν ἐπὶ τέσσαρας χιλιάδας ἔτη καὶ πλεον ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς θείας Σοφίας, πρὶν φέρῃ τὴν ἀπολυτρωτικὴν θυσίαν, οὕτως ἔδει ν' ἀναμείνῃ ἐπὶ δύο εἰσέτι χιλιάδας ἔτη, μετὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἀντιτίμου, μέχρις οὗ ἀρχίσῃ τὸ μέγα ἔργον τῆς ἀποκαταστάσεως.

(Πράξ. γ'. 19—21). Ἐν τῷ μεταξὺ δμῳς ἡ Σοφία ἐπιτρέπει εἰς τὴν Ἀγάπην νὰ ἐνεργῇ ἐπὶ εἰδικῆς τινος τάξεως, ἐπὶ τοῦ «μικροῦ ποιμνίου», τῶν ἐκλεκτῶν τοῦ Εὐαγγελικοῦ αἰῶνος — πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως λάβῃ ἐκ τῶν λελυτρωμένων «λαὸν διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ» — τὴν Νύμφην καὶ συγκληρονόμον τοῦ Χριστοῦ, τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἡ ἀνάγκη, λοιπόν, διὰ τὴν ἔξαγοράν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἔγκειται εἰς τὸ γεγονὸς καθ' ὃν ὁ προπάτωρ ἡμῶν Ἀδάμ ἐπώλησεν ἑαυτὸν καὶ τὸ γένος αὐτοῦ ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν (καὶ τὸν μισθὸν ἢ ποινὴν αὐτῆς, τὸν θάνατον), ἀπέναντι τοῦ ἀντιτίμου τῆς παρακοῆς (Ρωμ. ζ'. 14, ε'. 12). Ἔδει λοιπόν νὰ ἐπαναγορασθῇ ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς ἁμαρτίας ἡ πληρωμὴ δὲ τῆς ἀπολυτρωτικῆς θυσίας ἦν ἀπαραίτητος πρὶν οἰοιδήποτε ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ ἀπαλλαγῶσι, τῆς καταδίκης, ἣ ἀρχίσωσιν ἐκ νέου ν' ἀποδείξωσιν ἑαυτοὺς ἀξίους αἰωνίου ζωῆς.

Ἀλλ' ἄς θεωρήσωμεν ἀπὸ εὐρυτέρας ἀκόμῃ ἀπόψεως τὴν τοιαύτην ἔξαγοράν, καὶ παρατηρήσωμεν ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἐγένετο οὐχὶ μόνον θεωρητικῶς, ἀλλὰ πραγματικῶς ὁ ἰδιοκτήτης, ὁ ἐξουσιαστής καὶ πατὴρ τοῦ γένους, δυνάμει τῆς παρ αὐτοῦ πληρωμῆς τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἀντιτίμου τοῦ γένους : ἐν τῇ ἔξαγορᾷ δὲ ταύτῃ ἔλαβε τὴν θέσιν τοῦ πατρὸς Ἀδάμ, ὅστις εἶχε πωλήσει τὸ γένος. Ὡς, λοιπόν, τὸ γένος ἐπωλήθη ὑπὸ τοῦ Ἀδάμ διὰ τῆς ἁμαρτίας, ἐν αὐτῷ — ἱκανοποιῇ καὶ παρακοῇ πρὸς τὸν Θεὸν, τοιοῦτοιτρόπως τὸ γένος ἡμῶν ἠγοράσθη ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου Χριστοῦ Ἰησοῦ, διὰ τῆς θυσίας ἑαυτοῦ, ἐν ὑπακοῇ εἰς τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς — ἧτις ἐθεωρήθη ὡς ἀντίτιμος ἢ λύτρον διὰ τὸν Ἀδάμ. Αἱ Γραφαὶ δὲ ἐκθέτουσι τὴν τοιαύτην ἀλήθειαν λέγουσαι, «Εἰς τοῦτο γὰρ Χριστὸς ἀπέθανε καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ» (Ρωμ. ιδ'. 9). Δυνάμει, λοιπόν τοῦ θανάτου αὐτοῦ ὁ Κύριος ἡμῶν ἐγένετο κύριος, ἄρχων, πατὴρ τοῦ γένους, καὶ ἐκτήσατο ἐξουσίαν ὅπως ἐνεργήσῃ, ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἀνθρώπινον γένος ὡς πρὸς ἴδια αὐτοῦ τέκνα, ἅτε ἐλευθερωθέντας ἀπὸ τῆς ἀρᾶς τῆς θείας καταδίκης διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ θυσίας.

Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην τῆς λέξεως, ὅθεν, εἶναι ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν ἐγένετο ὁ δεύτερος Ἀδάμ, — διότι ἔλαβε τὴν θέσιν τοῦ πρώτου Ἀδάμ, ὡς κεφαλὴ τοῦ γένους, τὸ ὁποῖον ἐξηγόρασεν ἀπελύτρωσε, διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ζωῆς. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς ἦν ὅστις ἔδωκεν ἑαυτὸν ὡς ἀντίλυτρον, δὲν ἦτο δυνατόν ὥστε ὁ ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς νὰ ἦναι καὶ ὁ Πατὴρ τοῦ γένους. Ὁ ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς κατέθεσε πᾶν ὅ,τι εἶχε διὰ τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ ἀνθρώπου Ἀδάμ καὶ τοῦ γένους αὐτοῦ, ὡς πληρὲς ἀντίτιμον, ἄνθρωπος ὑπὲρ ἀνθρώπου. Τὸ γένος τοῦ Ἀδάμ, μὴ ὃν εἰσέτι γεγεννημένον κατὰ τὸν χρόνον τῆς ὑπ' αὐτοῦ διαπραχθείσης παραβάσεως, δὲν κατεδικάσθη ἀμέσως, ἀλλ' ἐμμέσως, καὶ συνεπῶς ὥφειλε νὰ ἐξαγορασθῇ ἐπίσης οὐχὶ ἀμέσως, ἀλλ' ἐμμέσως. Τὸ ἐν τῇ ὁσφύϊ τοῦ ἀνθρώπου Χριστοῦ Ἰησοῦ μὴ γεγεννημένον σπέρμα ἐγένετο τὸ ἀντιστάθμισμα ἢ ἀντίτιμον διὰ τὸ μὴ γεγεννημένον εἰσέτι σπέρμα τοῦ Ἀδάμ κατὰ τὸν χρόνον τῆς παραβάσεώς του.

ΤΟ ΑΝΤΙΤΙΜΟΝ ΔΕΝ ΕΛΗΦΘΗ ΠΑΛΙΝ ΟΠΙΣΩ.

Ὡς ἔχομεν παρατηρήσει ἤδη, αἱ Γραφαὶ διδάσκουσι σαφῶς ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἐθανατώθη μὲν σαρκί, ἀλλ' ἐξωποιήθη πνεύματι, ἐθανατώθη ὡς ἄνθρωπος, ἀνέστη ὁμοῦς ἐκ τῶν νεκρῶν πνευματικῇ ὑπαρξίς τῆς ὑψίστης τάξεως τῆς θείας φύσεως διότι, τελειώσας τὸ ἔργον διὰ τὸ ὁποῖον ἐγένετο ἄνθρωπος, καὶ ἐπιτελέσας τὴν εἰς τὸν Πατέρα εὐπρόσδεκτον ὑπηρεσίαν, ἠγέρθη ἐκ τῶν νεκρῶν εἰς ἐξόχως μεγάλην τιμὴν καὶ δόξαν, ὑπεράνω πάντων ἀγγέλων, ἀρχῶν καὶ δυνάμεων, καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου.

Οὔτε ἦν δυνατόν ὅπως ὁ Κύριος ἡμῶν ἐγερθῇ ἐκ νεκρῶν ὡς ἄνθρωπος, καὶ νὰ ἔχῃ ἀφήσει συνάμα παρὰ τῇ Δικαιοσύνῃ τὸ ὑπὲρ ἡμῶν ἀντίλυτρον: πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ Ἀδάμ (καὶ τοῦ καταδικασμένου αὐτοῦ γένους) ἀπὸ τῆς καταδίκης καὶ τοῦ δεσμωτηρίου τοῦ θανάτου, ἦν ἐπάναγκες ὅπως, οὐχὶ μόνον ὁ ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς ἀποθάνῃ, ἀλλ' ἐξίσου ἐπάναγκες ὅπως ὁ